

правового феномену ідеологічним та комунікативним компонентами

Отже, аналіз усього вищевикладеного свідчить про те, що в сучасній правничій науці відсутня єдність вчених у підході до визначення внутрішньої структури механізму охорони прав людини. На нашу думку, найбільш продуктивним в плані пізнання цього системного утворення є той концепт внутрішньої структури механізму охорони прав людини, що відображає його як єдність таких складових: інституційної, нормативної, функціональної, ідеологічної, а також зв'язків між ними, що утворюють його самостійну комунікативну складову.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
2. Саксонов В. Б. Структура норми права: поняття та характеристика її елементів // Теорія держави і права : підруч. / кол. авт. ; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведерніков. 3-є вид. перероб. і доп. Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. 480 с.
3. Скакун О. Ф. Теорія права і держави (Енциклопедичний курс) : підруч. 2-е вид., перероб. і доп. Харків : Еспада, 2009. 752 с.
4. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика. Київ : «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.

Людмила Добробог,
старший науковий співробітник наукової
лабораторії соціологічного моніторингу
Навчально-наукового інституту заочного
навчання та підвищення кваліфікації
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ДІЯЛЬНІСТЬ ОВС УКРАЇНИ В ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ КАТАСТРОФ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ: ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

Основним завданням радянської міліції була охорона громадського порядку та боротьба зі злочинністю, але щоденна практична діяльність органів внутрішніх справ щодо охорони громадського порядку має різнобічний характер і завжди залежить від змін конкретної оперативної ситуації, останню неможливо передбачити та спрогнозувати.

Працівники органів внутрішніх справ зобов'язані були діяти як в звичайних, так і особливих (екстремальних) умовах. До екстремальних умов техногенного характеру, слід віднести особливі умови, які виникли 26 квітня 1986 року під час аварії на Чорнобильській АЕС. Тому й Чорнобильська катастрофа та роль і діяльність радянської міліції не залишились поза увагою науковців-практиків МВС України. В 90-х роках ХХ ст. опубліковано збірник статей, спогадів, документів і нарисів, які розкривають діяльність радянської міліції в ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У документально-публіцистичному нарисі «Чорнобиль: медичні аспекти» розповідається про роботу медичного управління МВС України. Особливу увагу в книзі приділено лікарям Дніпропетровщини майорові внутрішньої служби Юрію В'ячеславовичу Струєву та підполковнику внутрішньої служби Віталію Миколайовичу Котляру [1-5]. Джерельну базу тез становить матеріали четвертої виставкової експозиції музею Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Особливе місце в ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС посідає діяльність Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР.

Для ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС із працівників ОВС створювались зведені загони. Так, із постійного та перемінного особового складу Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції Міністерства охорони громадського порядку було сформовано зведений загін у складі 236 осіб, який з 15 квітня по 15 травня 1987 р. ніс службу на території Хойницького та Брагиського району Гомельської області БРСР – в 30-кілометровій зоні відчуження [6]. Оскільки загін, відповідно до наказів МВС СРСР та вказівок МВС БСР було дислоковано на території Білорусі, то й назву він отримав Другий зведений загін МВС БРСР.

Для несення патрульно-постової служби з постійного та перемінного (курсантів 2-го курсу) особового складу було сформовано батальйон, який поділявся на дві роти. Керівництво загону призначалось за рахунок постійного особового складу школи міліції. Так, командиром батальйону було призначено полковника міліції Петишка Василя Яковича; заступником командира батальйону (він же начальник штабу) – підполковника міліції Татарінова Віктора Івановича; заступником командира з політичної частини – підполковника міліції Кротенка Костянтина Івановича; заступником командира по тиловому забезпеченню – підполковника міліції Федюковича Євгена Васильовича; заступником командира з технічної частини – капітана міліції Левадського Миколу Олександровича; зв'язківцем – капітана міліції Зайцева Віктора Дмитровича; дозиметри стом – Бабича Валерія Михайловича; черговим по батальйону (він же командир взводу забезпечення) – Нетребу Анатолія Дмитровича; черговим по батальйону (він же заступник командира взводу забезпечення) – капітана міліції Шамрая Василя Олександровича; старшину батальйону – старшину міліції Гринкевича В'ячеслава Миколайовича; начальника санітарної частини - Хмеловського Івана Нікіфоровича; водія штабної машини - старшину міліції Цабєрябого Василя Григоровича; водія продуктової машини – Кулібу Сергія Івановича[6].

Особовий склад зведених загонів школи із поставленим завданням впорався. У місцях несення служби не було допущено крадіжок та псування державного майна. «Нарядами загонів за період служби допущено за перепустками та на об'єкти 2615 одиниць транспорту і 5413 громадян. Затримано за порушення встановленого режиму та без перепусток у зоні відчуження 13 одиць транспорту й 238 громадян, з них 19 одиниць транспорту й 97 осіб доставлено в чергові частини ОВС Хойтинського Брагинського райвиконкомів» [6]. Крім того, особовим складом батальйонів проведено значний обсяг робіт, пов'язаний із благоустроєм території проживання, ремонтом закріплених житлових та службових приміщень. Було відремонтовано їдальні, в селах Бабчин та Савичи, приміщення сільради в селі Савичи. Проведено інвентаризацію матеріальних засобів та обладнання, опис майне, яке знаходилось на КПП.

Отже, належне виконання складних і проблемних питань у ліквідації наслідків аварій техногенного характеру у більшості залежить від кваліфікації особового складу, правильності прийнятих рішень. Нажаль з наслідками катастрофи такого рівня, як Чорнобильська, важко було боротися, з однієї причини, бо в працівників міліції не було відповідного досвіду. Але керівництво Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МВС СРСР в досить короткий час змогло забезпечити охорону громадського порядку на території БРСР в 30-кілометровій Чорнобильській зоні відчуження.

1. Корнієнко М.В. Роль органів внутрішніх справ України в охороні громадського порядку при ускладненні оперативної обстановки: Монографія. Дніпропетровськ, 2001.

2. Чорнобильська катастрофа в документах, фактах та долях людей /Коваленко В.І., Миколук В.М., Ільчишин В.С., Черватюк В.Н. К., 1996.

3. Кравченко І. С. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. / І. С. Кравченко. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020.

4. Чорнобиль: медичні аспекти Медична служба України на варті охорони здоров'я учасників ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи 1986 -2001 рр.: Документально-публіцистичний нарис. К., 2001.

5. История донецкой милиции. – Донецк, 2000.

6. Поточний архів Музею Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Матеріали четвертої експозиції.